

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Pretul

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu VI.

Orice inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 39.

— Sibiu, Mercuri 18/30 Maiu. —

1883.

Totu între patru ochi.

(Conversatiunea a trei'a).

Daca „Telegr. rom.“ știe că ar existe și unu comitetu electoralu centralu, ar fi fostu prea bine că se fia adaosu și unele însusiri și împregiurari ale acestuia, pe care multi le trecu cu vederea, din eróre sau inadinsu, nu voimu se întrebamu, afirmamu numai, că fără exact'a cunoscere a acelora nici-odata nu voru fi în pozițiune de a judecă în deplina cunoscintia de cauza și în cugetu curatu despre activitatea comitetului; este apoi datori'a acestuia a'și dá s'ema despre acea activitate sau neactivitate la timpulu seu, înainte acelu corp electorale carele 'ia datu viéti'a, pe atâta pe câtu 'ia dat'o.

Înainte de tóte rogamu pe oo. colegi redactori, că se nu'si pregete a reciti protocolulu luat în ședinți'a III din 14 Maiu 1881 a conferenței electorale, în care voru aflá, că comisiunea propuse alegerea unui comitetu electorale permanentu de noue (9) membrii cu ședinți'a în Sibiu, că înse tocma la urma, candu adunarea ajunsese la alegeri (punctu 18) ne pomeniramu că fără nici-o alta desbatere formală, în locu de 9 se proclamara 11 membrii. Bine și așa, că-și acea înmulțire cu doi membrii luata în abstracto nu ar fi avutu nici-o influență vatămătoare asupra mersului lucrurilor; eróra înse fatală s'a comis cu totulu în alta direcțiune, că-și adeca din acea alegere a rezultat în centru o minoritate, era majoritatea comitetului se afla răspândită în șese parti ale acestor țeri, adeca în Aradu, BPeșta, Zelau, Deva, Turda și Brasiovu. Pas' acum'a de convóca pe acea majoritate, fia și numai de 4—5 ori în anu, adeca în cauze grave, la ședinție în centru, că membrii se faca drumu dela 20 până la câte 40—60—80 de miluri și anume unulu din cei mai departati aprópe 2 dile cu trasur'a până se ajunga undeva la o gara. Fia înse și așa, se'i convóce, precum s'a și întemplat; se ne fia înse totuodata permis a întrebá, din a cui punga se se copere spesele aceluor caletorii. Nu cumva aceia cari se espunu pentru cauzele nationali, aceia cari'si parasescu familiile și afacerile private în numele Domnului și plăca la drumu pe câte 6—7 dile, se'si mai dea și bucaturile din gur'a pruncilor totu pentru cauze publice? Și apoi cine nu știe câtu costa viéti'a pe la cetati, în ospetarii și restauratiuni? Sau că póte ar conveni cuiva, că membrii unui comitetu se'si ia bataci'a subtióra, sau desagii de a umeru și se plece multa lume imperatia pedestrii ori calari, cu merinde uscata invelita de nevasta într'o pensatura, era aici în Sibiu se traga la câte o cabana din capulu orasiului? „Dupa mórte și calu de ginere; dupa dauna și bataia de jocu“, aru dice prea nemeritu, de ex. brasiovenii nostrii.

Diurnele membrilor dela sínóde și congrese bisericesci sunt cele mai moderate din tíer'a nóștra, și numai ei voru ști cum se voru fi ajungendu cu ele pe la cetati și orasie; cu tóte acestea unu simplu sínodu costa câte 2—3 mii fl. v. a.

Și totuși cu tóte acestea dificultati dela 1881 încóce comitetulu s'a convocat de câteva-ori; întrebati înse actele, că se ve spuna acelea, la câti membrii a convenitu că se ia drumulu în capu și se alerge la tóte invitariile presidului între tóte împregiurari, chiaru și în acelu casu neaudit până acum'a, că se li se fia bonificatu încai spesele drumului. Au venitu care candu 'iau permis starea sanetatiei, interesele familiei și ale vocatiunei sale, sau și anotimpulu, era unulu nici că a voitu se audia vreodata de asemenea invitari.

Asia dara în centru se afla din comitetu numai o minoritate, până la Octóbre de 5 membrii, de atunci încóce numai de 4, și erá p'ací că tocma în acea luna se remana în urm'a unui conflictu venitu că din chiaru-seninu, numai o fracțiune de

doi membrii, dupa-ce trei însi depusesera dintru odata mandatulu.

Cum voiesce cineva, că o minoritate de patru însi se figuredie și lucrédic cu dreptu și competentia în numele unei corporatiuni de 11 membrii? Amu întielesu că într'o ședinția plenaria s'a decisu, că în urmarea eróri din 1881 minoritatea se se gerédie și se lucre că și cum ar fi majoritate. Se faca așa ceva aceia caroru le placu asemenea ficțiuni constitutionali și caroru nu le pasa de nici-o răspundere. Nu șcim d'aca acésta fracțiune de comitetu va avea vreodata asemenea curagi.

De altumentrea acésta organizațiune eronata se póte corege fără picu de periculu. Dacă alegatorii romani voru se aiba unu adevratu comitetu permanentu capabile, de a lucrá cu mai multu sporiu, comitetulu actualu ar avea se se mai adune înca numai odata, în o ședinția cu majoritate legala, din care se dea unu cerculariu convocatoriu cătra toti delegatii provéduti de cătra colegiile electorali cu mandatulu în 1881, că se se adune din nou, se ia raportulu comitetului actualu pe cei 2 ani trecuti din acestu periodu parlamentariu; în aceeași adunare membrii comitetului se'si depuna mandatele, era însi adunarea se aléga altu comitetu compusu așa, că majoritatea legala se póta conveni între tóte împregiurari, era membrii sei se aiba curagiulu și energi'a de a lucrá necontentu și a înfruntá orice greutati, a dá peptu cu orice pedeci, scurtu, a satisfice și pretensiunile cele mai exagerate, a fi în tóte spiritus movens, fără a cere cea mai mica desdaunare și fără a le pasá de afacerile proprii, din care se sustinu pe sine și pe familiile lor, de câte patru cinci până la diece membrii.

Ce ar costá o conferenția că acésta de 150 până la 160 membrii adunati din ambele țeri? Dacă cea din Maiu 1881 a costatu pe cei 153 membrii aproximativu preste 10 mii florini în cursu de o săptămână, cu drumulu încóce și incolo, acésta de acum ar fi multu mai scurtu și póte că s'aru cere numai vreo 5—6 mii.

Credindu noi că acestu remediu ar conveni chiaru și la pessimisti, noi ilu propunemu spre executare câtu mai accelerata, cu atâtu mai virtosu, că apoi în aceeași adunare s'aru potea luá și unele mesuri relative la alegerile municipali, mai alesu d'aca cumva cluburile municipali din comitate și cetati n'au facutu nimicu pe lume până acum'a, precum nu facusera nimicu nici în celelalte període.

Eramu se uitamu o alta reflecșiune a „Tel. rom.“ acolo unde dice, că „magiarii au reuniuni, au comitate de magiarisare, de repatriare, până și fonduri electorale.“

Da, dieu, magiarii „au până și fonduri electorale.“ Apoi că acesta nu este nici-unu secretu, elu s'a spusu și în conferenți'a din 1881 în gur'a mare, de și erá cunoscutu de înainte cu dieci de ani; dara cine vrea se audia despre așa ceva? N'a patit'o comitetulu indatu în Juniu 1881? „Miculu aparatulu legalu“? Înse care aparatulu, care mecanismu înca pe atâta de neînsemnatoriu se póte pune în mișcare fără vreo forță motrice? Se scurtamu din teorii. Precum la resboiu, întocma și la politica, și la emancipare, și la apararea libertatilor publice se ceru trei lucruri principali: Bani, bani, bani. Libertatea și drepturile se castiga în tóta lumea cu parale, nu cu palavre. Dacă despotismulu costa miliarde, d'aca elu iti ia adesea și cenusi'a din vatra, apoi cu ce vrei se te aperi tu de elu?

Este unu adevér cunoscutu în véculu nostru și pusu în pracse de cătra barbati de stat și de cătra toti cuceritorii și subjugatorii, era noi pare că ne astupamu urechile că se nu'lu audimu; acela suna că: „unu poporu saracu sau avaru (sgârcitu) va remanea în veci totu sclavulu altuia și de batjocur'a lunei.“

Cum voimu noi se sustinemu comitetele elec-

torali active, fără nici-unu banu ruginitu în punga? Acolo unde alții dau cu sutele de mii și cu milionulu, noi se nu avem nici câteva mii? Atunci se nu ne mai recimu gurile nici pentru libertate nici pentru nationalitate, nici chiaru pentru religiune, și se încetamu a strigá în contra unui comitetu, carui ne este multu a'i întinde că de pomana macaru spese de cancelaria. Asia prea firesce că vomu perde din reputatiune întocma precum se teme „Tel. rom.“ și nu „vomu merge nici pe ni merite“, ci ne voru duce totudeauna alții că pe orbi și neputintiosi. Au nu vedemu noi, cum Kossuthianii își batu jocu și până acum în press'a lor afirmandu în termini categorici, că poporul românescu a înbetranitu cu totulu, că și-a trairu véculu, că merge spre apunere totala, și că se póte calculá înainte epoc'a în care elu va disparea dupa legile naturii de pe pământulu Daciei.

Nu avem bani, nu ne ajungu că se facemu fonduri și pentru politic'a militanta, pentru joculu cu foculu? Dara cărciumarii bapșisati și taiati împregiuru din pungile cui se înbogatescu? Dara tesaurulu statului câte dieci de milióne trage pe fiacare anu dela caldarile de spirtu? Și cele vreo 40 milióne venitu intratu dela traficele de tabacu din ce pungi mergu acolo? Dara boltele de marfa cu cotulu câte milióne încassédia dela noi și le trimitu în țeri pentru tieseturi de totu feliulu, din care celu pușinu a trei'a parte s'aru potea face prea bine în casele nóștre de cătra femeile și fetele nóștre, că se le aiba, se și vendia din ele, în locu de a le cumpará. Și mai gâciti câte sute de mii castiga statulu numai din tacs'a cartilor de jocu, și câte milióne se perdu pe la cetati și orasie în jocuri de hasard?

Óre așa s'au emancipatu grecii și bulgarii, precum amu voi noi se ne emancipamu?

Adeca n'avemu bani de datu pentru emancipare și libertate? Nu este adevratu. Una suta de mii barbati se bea preste anu cu 10 litre de vinu sau vinarsu mai pușinu, se ardia tabacu și sugari puturóse că de 2 fl. mai pușine, și vei avea dintru odata 4—500 de mii florini.

Se multiamimu înse deocamdata Ceriului, că ajunseramu înca și dile cum au fostu cele din Martiu și Aprile ale anului curentu, că simptome ale fericitiei desteptari.

„Tel. rom.“ se ocupa și de Memorialu. Prea bine face. Vomu reveni și noi la elu.

— Sibiu. (Dela sínodulu archidiecesei gr.-orient. romane. — Continuare). Cu privire la propunerea deputatului Ioanu Popea referitoare la regularea invetiamentului religiunii și la elaborarea de carti corespundietóre, comisiunea propune: Consistoriulu se insarcinédia se faca planu de invetiamentu pentru religiune, care se se și puna în lucrare cu începutulu an. scol. 1883/4 până la aprobarea definitiva a sínodului.

Dep. Ioanu Popea prin esemple vii, își motivedia propunerea.

Presidiulu observa că consistoriulu dupa proiectulu celu nou trebuie se faca unu planu de invetiamentu pentru celelalte obiecte și se-lu astérna ministrului spre aprobare.

Dep. Dr. Nic. Popu observa că planulu de invetiamentu se fia gata până la finea lui Juniu, că se coincide cu timpulu, candu se stabilește împartirea órelor și la gimnasii.

Dep. Anania Trombitasiu observa, că planulu exista de 1 anu, dar nu s'a potutu finalisá din caus'a temerilor de proiectulu referitoriu la scólele medii.

Dep. Nic. Lazar atrage atentiunea sínodului asupra împregiurarei că și catechismele se fia corespundietóre, fără multe citate din scriptura și într'unu limbagiu poporalu, nu că celu alu lui Moise Toma. Mai departe se tinda consistoriulu

intr'acolo, se introducea odata pentru totdeauna unu manualu bunu, că-ci deșă schimbare de manuale e periculosa pentru instructiune.

Dep. Manole Diamandi observa că propunerea dep. Joanu Popea e de mare importantia, dar e platonica. Densulu face aditamentulu: că consistoriulu cătu mai curendu se escrie concursu pentru cele mai bune manuale de religiune.

Dep. Dr. Harionu Puscariu e de parerea, că mai întâiu e de lipsa planulu de invetiamentu relativu la tôte scólele de susu până josu.

Dupa acestu planu se se orientedie concurentii in comunerea cartiloru lor.

Se primesce propunerea comisiunei (resp. a dep. Joanu Popea) cu aditamentulu dep. Diamandi Manole.

Urmédia la ordinea dilei propunerea dep. Josifu Puscariu, că cele 2 stipendii de 500 fl. din fundatiunea Francisco-Josefiana, indata ce voru deveni vacante se se prefaca stipendii de câte 60—80 fl. pentru scolari din scólele secundare.

Presidiulu observa, că acum 5 ani s'a intemplatu contrarulu, amu fostu necessitati se prefacemu din stipendii mici, mari.

In privinti'a acestei cestiuni se incinge o discusiune mai lunga.

Comisiunea propune: se se primésca propunerea dep. Jos. Puscariu, cele 2 stipendii de 500 se se prefaca in stipendii de câte 50—80 fl. pentru scolarii din scólele medii si pedagogice. Daca se prefacu in stipendii de 50 fl. resulta 20 stipendii: 16 la scolari din scólele medii si 4 la pedagogi. De se face de 80 fl. resulta 12 stipendii: 8 la scólele medii, 4 la pedagogi.

Propunetorul s'a aflatu indemnatu a face o astu-felu de propunere, fiindu-că acum s'au schimbatu relatiunile de mai inainte. Avemu fórte multe stipendii pentru universitati, din fundatiunea Gojdu etc. Se nu uitamu greutatile, cu care se lupta scolarulu in scólele medii.

Poporulu a seracitu, si cine nu scie, cu căta munca aduna bietulu tieranu 50—60 fl. carii trebe copilulu pentru tacsă si carti. Din caus'a obstaculeloru celoru multe materiale, absolvédia copiii nostri numai câte 3, 4 clase gimnasiale si vinu la teologie, fiindu-că e greu a continua in gimnasiulu superioru, avendu a se lupta cu greutati mai mari. De aceea ne lipsesce succrescenti'a. Se incuragiamu pe poporu conferindu stipendii la tineri, cari invatia bine. Celoru din classa V, VI câte 60 fl. celoru din VII si VIII câte 80 fl.; că-ci acestu stipendiu pe de o parte ilu ajuta pe bietulu studentu materialicesce, pe de alta parte e unu stimulu de a invetia totdeauna bine.

Dep. Parteniu Cosma: Că biserica nu trebe se sustinemu poporulu, ci poporulu trebe se sustina biserici'a. Acesta e adeveratulu contitutionalismu. Datorinti'a mea cea dintâiu că biserica este că se amu functionarii necessari. Daca n'amu ómeni calificati cercetediu dupa caus'a originala si daca me convingu că tieranulu nu e in stare se-si sustina copilulu in scóle, ii dau ajutoru. Noi avemu lipsa de cleru inaltu, sunt o multime de protopopiate vacante si voru deveni vacante posturi de professori aici la seminaru. Aici trebe se ne indreptamu privirea mai întâiu. Eu nu sunt de parere se prefacemu din cele 2 stipendii mari stipendii mici de 50—80 fl. si daca si se prefacu, sunt de parere se se impartásesca din ele preparandii. Corpulu invetiatorescu se afla in o stare critica, invetiatorii reu salarisati nu se potu aplicá la preparandie decâtu cei mai seraci si mai puçinu calificati. A fostu o gresiala, că amu imitatu pe sasi că clericii nostri se fia mai întâiu invetiatori si apoi preoti că-ci prin acésta s'a neglesu crearea unui statu invetiatorescu buna óra cá la Aradu; acolo s'a regulatu corpulu invetiatorescu; iau salarisatu bine pe invetiatori inainte de 48, acumu nu se mai póte. Din causa dar că statulu invetiatorescu se afla in o stare trista, facu propunere că decumva se prefacu cele 2 stipendii mari in mici se se dea la preparandii.

Dr. Nic. Popu: Venerabilu sinodu! Se luamu lucrurile, cum sunt astadi. Candu s'au creatu stipendiile cele mari academiile erau bine cercetate. A scadiutu, pentru-că nu mai sunt prospecte pentru viitoru. Nrulu stipendiiloru a crescutu, pe candu alu academiciloru a scadiutu. Starea acésta a lucrului pretinde reforma. Sunt 9 stipendii mari, 2 din ele le putemu prefaca in mici, fãra multu scrupulu. — Dar mai e si altu motivu. In impregiarile de adi suntemu necessitati se avemu tineri baremu absoluti de scólele medii. Avemu chemarea a ingrigi că se percurga tinerii cele 8 clase gimnasiale. Dar cu câte greutati are se se lupte unu studentu până absolvédia gimnasiulu! Sunt scolari fórte buni, o

sciu din propri'a esperientia, cari, pentru că se póta duce până la sfersitu cele 10 luni mananca numai odata pe di. Ori cine isi póte inchipui ce binefacere amu face noi unui astu-felu de studentu ajutorandu-lu pe anu cu 60 fl. Eu sunt de parere se inultimu numerulu scolariloru din clasele medii si primescu propunerea comisiunei.

Dep. Nicanoru Fratesiu e de parere se se predea propunerea consistoriului spre studiare, si apoi la sesiunea viitoare se vie consistoriulu cu o propunere studiata că-ci si asia stipendiile nu voru remanê vacante până atunci.

Dep. Nicolau Cristea: Daca asi sci că propunerea dep. Fratesiu ar fi primita din partea maioritatii asi primi-o si eu; dar fiindu că nu e sigura primirea fia-mi permisu si mie câteva cuvinte. Atragu atentiunea venerabilului sinodu la urmatórea impregiarare; noi amu apucatu intr'o directiune si cu scólele medii si cu alte afaceri că totu ajutoriulu propriu se se neglige. Standu astu-felu lucrurile cererile de ajutore de totu felulu se voru gramadi numai in centru. E bine, că se staruimu intr'acolo că ajutorulu propriu se prinda radacini cătu mai afunde. Inainte de 48 chiaru dupa 48 nu erau atâtea stipendii. Ómenii au jertfitu din ajutoriulu propriu, de ce se nu jertfimu si noi. Se prefacemu din cele 2 stipendii de 500 fl. stipendii de câte 50—60 fl. pentru gimnasisti si pedagogi? Lucrulu trebe lamuritu, si bine studiatu, că se nu gresimu.

Nu e numai teologia, ci si cariera filosofica, si politechnica, si medicina, in cari trebe se ne pregatimu ómeni. Se lucramu mai cu successu pe acele terenuri, unde n'avemu ómeni bine cualificati. Se nu ne ingrigimu numai si numai pentru gimnasisti. Eu vreau, că cei ce absolvédia gimnasiulu, se se pregátésca pentru a merge si la universitati, pentru că e sciutu, că gimnasiulu numai pregatesce, si universitatea sau academi'a termina. E cu multu mai usioru a trece prin gimnasiulu, care e in tier'a ta, decâtu a studia la o universitate din tíera, si cu atátu mai vertosu la un'a afara din tíera. Pentru cesti din urma tineri si 500 fl. e prea puçinu; sunt de parere se marimu stipendiile dela 500 la 600. S'au disu, că sunt fórte multi scolari in clasele medii fórte seraci. Bine, asia va fi! Dar chiaru de vomu primi propunerea deputatului Puscariu, pe puçini ii vomu ajutorá si pentru puçinulu acesta n'asiu stricá pregatirea superióra. Dupa parerea mea, celoru cari n'au mijlóce le stã deschisa calea meseriiloru, de care avemu mare lipsa. Din aceste motive sunt contra propunerei comisiunei.

Dep. Zaharia Boiu crede, că întâiu ar trebui discutata propunerea dep. Fratesiu, care e mai multu formală, apoi se se tréca la meritulu propunerii.

Dep. Dr. Harionu Puscariu se mira, că cestiunea acésta a luat dimensiuni asia de mari. E verb'a de a stabili óre care proportiune intre stipendiile mari si mici. Densulu a sulevatu cestiunea acésta in mai multe renduri in consistoriu fãra resultatu; de aceea bine s'a facutu, că s'a adusu in sinodu pe tapetu. Succrescenti'a e mica in gimnasii, n'avemu decâtu se cautamu se o sporimu.

Dupa incheierea desbaterei mai vorbescu: Dep. Anania Trombitasiu sustine parerea dep. Cosma. In anulu trecut — dice densulu — au fostu 3 stipendii mici, la cari au incursu 40 de petitiuni, dintre cari 30 cu calcululu celu mai bunu; pentru unu stipendiu vacantu de drepturi a trebuitu se se escrie de 2 ori concursu. In institutulu nostru, sectiunea pedagogica in anulu 1881 n'a absolvatu nici unu elevu, in 1882 au absolvatu 4, in acestu anu sunt 9. Lucrulu stã asia, că tinerimea se duce acolo, unde isi afla adapostu. Avemu camu 155 de scóle cu invetiatori fãra cualificatiunea receruta, 335 de scóle fãra invetiatori. Sunt de parere, se ne pregatimu inainte de tôte unu cleru luminatu si unu statu invetiatorescu bine cualificatu.

Dep. Eugen Brote: Noi in budgetu avemu 19 stipendii: 9 mari pentru universitate si 10 pentru scólele medii. Dintre cele 9 mari 4 sunt dela statu, 5 din fondurile archidiececane: 3 din fondulu mogaianu, destinate prin testamentu pentru drepturi si filosofie, 2 din fundatiunea franciscu-josefina, a caroru destinatiune nu e tiermurita. Ori-ce reforma amu face, trebe se o facemu cu sistemu. De presentu sunt tocmai atâtea stipendii mari câte mici; si e lucru naturalu că unulu care a avutu in gimnasiu stipendiu, daca se póta bine, se se póta pregati si in universitate. Sau accentuatu, că numerulu neinsemnatu alu stipendiiloru mici e caus'a că avemu asia de puçinu gimnasisti absoluti la teologia. Dupa parerea mea caus'a este slaba

dotare a parochiiloru. Aci jace reulu. Unu absolutu de gimnasiu nu va merge de siguru intr'o parochie cu dotatiune anuala de 40, 50 fl., (asia e! asia e!). S'a adusu de modelu fundatiunea lui Gojdu, dar acesta e unu motivu slabu; pentru că fundatiunea acésta nu e destinata pentru archidiececã, si că se voru impartasi si din archidiececã, e o cestiune, care depinde dela cei ce voru impartii stipendiile. In principiu n'asi fi contra propunerei comisiunei. Eu inse asi fi facutu altu-felu: Fundatiunea josefina cresce totu mai tare, are dejã unu prisosu curatu de 235 fl. Eu din prisosulu acesta asi face stipendii pentru gimnasisti; in anulu acesta amu avé d. e. stipendii de 50 fl. induse in budgetu, la anulu alte 2 si in chipulu acesta cu incetulu amu fi in stare a inmulti numerulu stipendiiloru pentru clasele medii. — De cumva cele 2 stipendii mari din fundatiunea franciscu-josefina s'ar prefaca in mici, in casu de lipsa pentru medicina si tehnica n'amu ave de unde se damu, pentru că tôte cecelealte stipendii mari isi au destinatiunea lor. Din aceste motive sunt contra propunerei comisiunei si primescu propunerea dep. Fratesiu.

Propunetorul dep. Josifu Puscariu reflectandu pe scurtu vorbitoriloru contra accentuédia, că stipendii mari se mai dau din partea asociatiunei transilvane, societatii Transilvani'a etc. si recomanda din nou propunerea.

Dep. Nicanoru Fratesiu observa, că tocmai indelungata discusiune a acestei cestii dovedesce, că propunerea trebe bine studiata sustine propunerea se se transpune consistoriului.

Raportorul dep. Dan. Popovici Barcianu in urma celoru discutate declara, că comisiunea e aplicata a primi propunerea dep. Fratesiu, că se se transpuna consistoriului si se vina cu o propunere studiata la sesiunea viitoare. — Se primesce propunerea dep. Nicanoru Fratesiu.

Urmédia la ordinea dilei raportulu comisiunei finantiare. Raportoru: dep. Anania Trombitasiu.

Raportorul consistoriului că senatu episcopescu, se privesce că cetitu.

Primindu-se de basa la desbaterea speciala, se pune numai decâtu la ordinea dilei: desbaterea speciala.

Introducerea si modulu, cum s'au provediutu esibitele — se ia spre sciintia.

Punctulu I referitoriu la lucrurile oficiului de cassa ale consistoriului archidiececanu, se ia spre sciintia, constatandu-se sporirea averei, o dovada despre buna economisare a consistoriului.

Cele de sub a) privitoare la starea averei, cele de sub b) la investirea averei si cele de sub b) privitoare la capitalulu mortu — se iau spre sciintia.

Cele de sub d), referitoare la cheltuielile facute in anulu 1882 — se iau la cunoscentia, rezervandu-se revisuirea socoteleloru.

Din dieces'a Lugosiului.

Capitululu bisericeii catedrale romanesci greco-catolice respective episcopi'a Lugosiului érași a perditu unu membru distinsu, unu consiliariu sinceru alu seu, adeca Gavriilu Popu, eclesiarchu sau canonicu custode nu mai este intre cei vii, — a repausatu in 9 Maiu 1883 in etate de 65 alu vietiei si 21 alu canoniciei sale.

Considerandu inse activitatea vietiei repausatului, vomu dice cu dreptu cuventu, că intr'acela nu numai dieces'a Lugosiului, ci biserici'a si natiunea nóstra a perditu unu barbatu devotatu interesseloru nationale, care de cătra celu repausatu cu istori'a a mânia fura aperate cu tóta sinceritatea, pentru care si Academi'a romana ilu denumi de membru corespondente alu seu.

Celu repausatu in Domnulu că si unulu din barbatii distinsi ai bisericeii si natiunei romane cu adeveratu ar meritá că memori'a lui se fia consacrata prin descrierea esacta a biografiei sale. Credemu inse că acésta nimeni nu ar poté se o faca mai cu esacitate decâtu Ven. Capitululu din Lugosiu, alu caruia membru fi si repausatulu in decursu de 21 ani. Si acésta nu numai pentru-că actele necesarie ii stau indemana, ci si pentru-că in acelu Ven. capitolu mai sunt atari membrii venerati, cu cari repausatulu impreuna a petrecutu tineretiele si betranetiele, impreuna a lucratu in vii'a Domnului. Se nu lasamu că notele „Caritei de aur“ ce ar fi dóra si la Ven. capitolu se remana ascunse in Archivu, cu atátu mai puçinu esperientiele ingropate, ci pentru invetiulu si indemnulu generatiunei venitorie se le damu posteritatiiei, bine insemnandu, că episcopiele si capitulele, respective persónele acelorã in multe casuri apartinu istoriei.

In bun'a sperare, că in curendu vomu ceti biografi'a repausatului, si inca din mana competenta, dorimu mai odata se insemnamu, că in celu repausatu, biseric'a si natiunea romana a petrecutu la mormentu unu barbatu cu simtiemente curatu romanesci, unu fiu devotatu, care vieti'a si cunoscutiile sale le-a sacrificatu pentru aperarea si validitatea drepturiloru acelora. Fia-i dara tierin'a usi'ora si memori'a binecurentata!

De câte-ori inse petrecemu la mormentu câte unu barbatu binemeritatu si trecutu prin scól'a vietiei neinfrantu prin luptele trecutului, de atâtea-ori se imple anim'a noastră de dorere, dara si cu ferbinte dorintia, că se dea Domnedieu dieci altii in loculu lui!

Acestu simtiu ne îndemna, că fația de urmatoriu repausatului in Domnulu se descoperimu dorulu si convingerea sincera a animei noastre, in urmatóriele:

Presbiteriele (capitulele), formandu senatulu episcopului, membrii acelora, canonicii, conformu usului si reguleloru introduse in biseric'a gr.-cath., sunt consiliari nascuti ai acelu senatu episcopescu, si cá atari au influentia decisatóre intru gubernarea diecesei. Prin urmare nu numai capulu diecesei, ci cu noi credemu că si clerulu intregu diecesanu doresce, că in acelu senatu se cuprinda locu numai barbati demni, numai flórea diecesei intru tóte privintiele possibile.

Recunóscemu că alegerea consiliariloru (canoniciloru) se tîne de dreptulu episcopului, macaru-că acésta tesa in decretule sinodului nostru provincialu nu o vedemu precisata; pe langa tóte acestea, — abstragendu si dela decisiunea corului episcopescu catolicu din 1869 aplicata chiaru si de către unu episcopu romanu gr.-catholicu acum repausatu, — credemu totusi, că nici aceea nu s'ar poté disputá, că clerulu, celu puçinu in timpurile de mai inainte inca a avutu óre-care dreptu, fia si consultiativu, in privinti'a alegerei canoniciloru, care dreptu se dice că acum ar fi trecut la capitule.

Acum inse, candu biseric'a noastră inca se bucura de sinodalitate, fara a prejudecá dreptului ill. episcopu, intrebamu, óre nu ar fi bine si in interesulu diecesei, că fația de complinirea stalului vacantu, celu puçinu se se intrebe sinodulu?

Ori se va intemplá acésta, ori nu, din sufletu dorimu si asteptamu, că cei ce sunt inzestrati cu dreptulu alegerei, respective alu propunerei, acestu dreptu se'lu eserciedie dupa anim'a bisericeii si a natiunei noastre. Dorimu si asteptamu, că Vener. capitulu dintru care facu parte barbati demni, cu cunoscuti'a ampla a impregiurariloru diecesei, invetiandu póte si din exemplulu trecutului, se recomande ill. capu diecesanu preoti diecesani investiti cu calitati corespundietóre pusetiunei unui canonicu. Pentru-că: „Demnitatile particulari s'au asiediatu pentru conservarea si promovarea disciplinei bisericesci“ (Conc. Trid. sess. XXIV. c. XII Refor), éra episcopii, cá pazitori demni ai asiediametelor sacre, se aléga si se propuna pe celu mai aptu, spre acea deregatoria. Dorimu din tóta anim'a, cá episcopii intru alegerea consiliariloru delaturandu cersitoriele rusinóse, vorbele si promisiunile góle, se aiba inainte numai prescisele canonice, si anume, cá persón'a aceea: 1) se aiba viéti'a si pietate crestinesca comprobata, si acésta intonamu, cá astfelu clerulu totudeauna se aiba in demnitariei sei icón'a vietiei sale morale; 2) se fia inzestrata cu sciintia teologica si administrativa, carea inse se nu se mesure dupa câte unu absolutoriu teologicu castigatu cá prin trecatu in câte unu seminaru, nici dóra dupa numerulu actelor, cu atátu mai puçinu dupa fal'a desiérta, târàituri lingusitóre, si multe vorbe góle sau chiaru consideratiuni de persóne; ci dovedita in fapta cu zelu, desteritate, cu caracteru si in timpu indelungatu chiaru póte intru portarea sarcineloru mai grele diecesane; si 3) cá se nu se urmedie principiulu se paratismului de banatiénu ori ardelénu, pentru-că toti sunt fi ai diecesei. — Calitatile si ostenelele prestate se se remunerédie, éra nu alte consideratiuni.

Pentru-că mai alesu in timpurile de fația chiamarea unui canonicu nu se marginesce numai intru aceea — cum ni-a dechiaratu mai inainte cu puçini ani unu demnitaru mirénu — cá se scie referá, ori mai bine ceti câte unu actu, ori in locu-i se'si conduca unu lucratoriu remuneratu: ci cá in cestiuni teologice si administrative mai momentóse, de care credemu că la centru sunt destule, se fia a casa.

Daca se voru respectá prescisele canonice, ceea ce si credemu, éra la locurile inalte prin cuventulu auctoritatiei proponente la casu de lipsa se va taiá calea intrigeloru, suntemu convinsi, că ca-

pitululu gelitoriu si episcopi'a va poté capeté unu membru demnu de corporatiunea acea inalta, unu consiliariu sinceru si activu. X.

Ungari'a.

Dela dieta. (Ciangaii). Se urmarimu cu óresicare atentiune caus'a ciangailoru si preste totu a colonisare, că-ci aceea nu este pentru noi cestiune de tóte dilele. Tineti minte, că aci se lucra si de pielea noastră, in Banatu, Transilvani'a si preste totu pe unde se afla romani. Acésta cauza veni indata dupa Rosaliile gregoriane si in dieta. Betranulu deputatu Irányi a interpellatu pe ministeriu asupra starei ticalóse in care au fostu aruncati secuii din Bucovin'a in baltile dintre Dunare si Tisza. Din respunsulu ministrului presedente ese curatu la lumina, că consortiulu care au adusu pe acei bieti sateni prosti, au facutu unu fiasco atátu de mare, in cătu ar trebui se le fia rusine de tóta lumea. Ministrulu asecurá pe dieta, că gubernulu au ingrijitu si până acuma pe sub mana de sórtea acelor emigrati, si cá de aci incolo va luá tóta grij'a de ei asupra sa, le va dá alte locuri mai bune, in tînuturi care voru fi apte nu numai din punctu-de vedere economicu, dara si politicu, adeca ii va impinge pintre locuitori de alte nationalitati, cu ce scopu? cine nu vede?

Până acum acei secuii sunt parte mare pusi in spinarea colonistiloru bulgari scapati in acelea balti din tier'a loru de tirani'a turcésca; bulgariloru inse nu le prea placu acea napaste noua pe capulu loru; secuii éra si desperati de fóme, de frigu si golatate, se luara la batai cu bulgarii si se versá sange. Deputatulu Lászlo Mihály, celu mai fanaticu uritoriu de alte popóra, ori-cátu se incérea se'si ascunda rusinea si batjocur'a cu minciuni publicate prin diarie, ii e preste potintia, din cauza că nici secuii bucovineni nu tacu, ci spunu la tóta lumea in limbagiulu loru satescu, că ungurenii cari au mersu la ei, intielesi cu vreo doi popi de ai loru li-au mintitu, 'iau insielatu si nefericitu, si-au vendutu ce au avutu cu pretiuri de nimicu, si acuma isi plangu amar'a sórte.

Ministrulu presedente a pusu cu acea ocaziune in perspectiva inca si revisiunea si modificarea legeri de colonisatiune, cu ce scopu? éra si pricepe fórté bine; de aceea locuitorii romani, si mai virtosu cei din comitatulu Fagarasiului, din alu Hunedórei si preste totu din muntii apuseni, precum si cei din fostulu Severinu (granitia militara) se'si deschida ochii mai de timpuriu, se tina cá otielulu la cătu pamentu a mai remasu in manile loru.

Romania.

Diarele din capital'a tieriei adusera dilele din urma atâtea sciri interesante, in parte de valóre istorica, in cătu a le in registra pe tóte aci mai pe largu, ar insemna că voimu se trecemu preste altele din afará totu asia de importante.

Senatulu si camer'a in primele siedintie verificá mandatele si se constitui. Intr'aceea opositiunea puçina la numeru in senatu cá si in camera, publicá unu manifestu flagrantu, adeca o declaratiune cá se retrage din corpurile legislative si cá va lucra pe altu terenu. Aprópe aceiasi barbati de opositiune isi dedesera demisiunea si din camerele de mai inainte tocma pre candu erau se se dissolve in Aprile. O parte a pressei se vaiera cá cine scie de ce reu mare, că opositiunile se retraseru. Este prea adeveratu, că in parlamente opositiunile sunt fórté necesare, dara ómenii se nu fia asia ingrijati pentru acea ce este fierea in organismulu omenescu, că-ci opositiune se desvólta si din maioritatile cele mai compacte cá din chiaru-seninu, uneori mai infocata de cătu cea sistematica. Apoi de ce tréba le-ar mai fi press'a libera până la desfreu si libertinagiu, in cătu nu crutia nici persón'a suveranului, precum se vediu chiaru in dilele trecute; asia si dreptulu adunariloru si alu reuniuniloru le este garantatu pe deplinu. Este fórté greu a intielege tendenti'a opositiuniloru actuali, că-ci a presupune despre ele scopuri atinse in diariulu „Le Nord“ ni s'ar para o imposibilitate morala.

Aniversari'a a dou'a, a incoronarei s'a serbatu estimpu in 10/22 in solemnitate si pompa, a carei descriptiune imple colone in unele diarie. Cu acea ocaziune consiliulu ministriloru a felicitatu pe Regin'a cu o telegrama, la care Mai. Sa respunse in termini demni de inaltimea sentimentelor sale. In alta di tinerii nepoti principii Ferdinandu si Carolu plecara in patri'a loru pe la Brasiovu, éra regele unchiu ii petrecu până la Predealu.

Se adeverédia scirea că gubernulu Romaniei a declaratu la Londr'a totu in sensulu cuventului de tron, cum-că decisiunile conferentiei din Londr'a relative la cestiunea danubiana nu le póte accepta nici a le recunósce. Motivarea va urma.

In 14/25 Maiu se deschise s. sinodu cu unu cuventu, care credemu că va interessa pe tóte clerurile romanesci. Citimu adeca in „Ortodoxulu“:

„Asta-di, Sambata, s'a deschisu santulu sinodu cu formalitatile obicinuite. I. P. S. mitropolitu primatu a rostitu cu ocaziunea acésta urmatorulu cuventu. Din membrii sinodului au fostu presentii numai siépte, asia că nu s'a potutu tinea siedinti'a.

Éta cuventulu de deschiderea rostitu de I. P. s. presiedintele sinodului.

Prea santiti frati!

Si acum cá totudeauna, cu ocazi'a deschiderei de primavara a santului sinodu, me credu fericitu aflandu-me in mijloculu fratiei vóstre, a ve ura buna venire.

Sunt multe si felurite nevoile care privescu biseric'a noastră nationala si organizarea ei; ni stá prin urmare unu intinsu campu de activitate. Me credu datoriu in sa, in interessulu unitatiei de vederi si conlucari spre acelasu resultatu, a ve atrage atentiunea mai cu séma asupra urmatóreloru cestiuni, a carora resolvare se astépta mai de multu timpu si cu multa ardóre atátu de cleru precum si de credinciosi in genere.

Trebuie se punemu o stavila inmultirei preste mesura a preotiloru, si in acelasu timpu se respundemu cerintiloru timpului de a avea unu cleru mai luminatu, obligandu pe seminaristii candidati de preotie se aiba unu cursu de invetiatura macaru de siépte clase.

Trebuie se luamu cuvenitele mesuri, cá proiectulu pentru imbunatatirea sórtei materiale a clerului, votatu dejá de senatu, se devina cătu mai neintardiatu o lege, care se creede si se asigure bisericeii, celu puçinu pe viitoriu, o sórta mai buna.

Trebuie se chibsuimu asupra mesuriloru ce ar fi de luatú cá se incetédie o data anarchi'a ce provocu actualele epitropii fația cu chiriarchiile respective; in-cátu bisericianii sunt aprópe a'si perde consciinti'a canonica de drepturile si datorii loru.

Trebuie se grabimu cu revederea macaru a celoru mai necesare dintre cartile serviciului divin, spre a putea respunde legitimiloru asteptari de a se vedea editandu-se cu caractere strabune, in anulu acesta, macaru „Orologiulu“. Dar fiindu-că odata cu schimbarea literiloru au a se face, dupa cum sciti, si óre-care indreptari in cuvinte si in constructie pentru redarea mai corecta a originalului, éra prin aceste indreptari, recunoscute cá necesare, aru resulta o deosebire intre cartile bisericesci ce se voru intrebuintia aci si intre cele ale fratiloru nostri din Bucovin'a si Transilvani'a, si astu-felu ar inceta uniformitatea de până acum, la care trebuie se tînemu cu totii, — parerea noastră este cá, inainte de a da aprobarea noastră pentru tiparire, se poftimu si pe prea-santitii nostri confrati de a-si dá parerea loru prin delegati, déca si intru cătu consimtu si fratiile loru la indreptarile propuse de comisiunea noastră, cá astu-felu se se pastredie si pe viitoriu unitatea bisericeii romane.

Aceste si alte trebuintie simtite ale bisericeii, ne chiama astadi, fratiloru in acésta sacra intrunire, spre a discuta si luá impreuna cuvenitele decisiuni.

Dumnedieu se ne luminedie si se ne ajute, cá se fimu fia-care la inaltimea devotamentului ce datorimu acestei mari si sante institutiuni ce representamu.“

Russia.

Dela Moscva. Dio'a cea stralucita, adeca domineca din 15/27 Maiu in care s'a intemplatu incoronarea imperatului Alexandru si Consortei sale, a trecutú fara nici-unu evenimentu neplacutu, de care lumea mare se temuse până in momentele din urma. Dupa câte catastrofe au fostu in Russi'a cá de patru ani incóce si dupa câte vietii de ómeni din clasele superiori si supreme ale societatiei au fostu nimicite prin partid'a nihilistiloru până la mórtea cea mai violenta a imperatului Alexandru II inainte cu 26 de luni, erá mare prepusu, că se voru incercá se impedece si incoronarea prin alte atentate, care se coste nu numai viéti'a multoru russi, dara si a inaltiloru óspeti veniti din tóta Europ'a si din Asi'a, cá se asiste la acelu actu maretu si de o mare importantia istorica.

Toti corespondentii diarielorú cãti au asistatu la solemnitatea incoronarei marturisescu că asia ceva nu s'a mai vediutu in secolulu nostru si, că nu este péna cá se o póta descrie dupa cum se cuvine. De altumentrea incoronarea avu mai multu colóre si caracteru religiosu decâtu politicu, in cătu adeca voi se dea a pricepe si asta-data, cá imperatulu Russiei esté nu numai capu politicu, suveranu alu vastului imperiu de 90 milióne locuitori, dara si capu bisericescu, patriarchu, papa alu intregii bisericeii orthodoxe orientale, sau spunendu-o mai verde, patriarchu preste toti patriarchii orientali si mitropolitu preste toti mitropolitii Russiei. 12 archierei cu mitropolitii de Kiev, Novgorod si Moscva in frunte au asistatu la actulu incoronarei, care s'a inceputu in bisericu la 9^{1/2} si a duratu până la 1 óra dupa amédi. Vomu avea grija cá se damu si noi o descriptiune mai bogata despre totu decursulu solemnitatiei, cu atátu mai virtosu,

că ea are și câteva momente de mare importanță politică. Însemnămă aici, numai că imperatul și-a pus el însuși coroana pe cap, după ce i-o prezentă unu mitropolit pe o perină, era pe imperatés'a o încoronă imperatul, pe cându dens'a îngunchia, era după aceea ridicându-se, își detera sarutare ferbinte.

Baldachinulu (ceriulu) sub care au fostu condusi imperatul și imperatés'a în biserică, eră portatu de cătra 32 generali că adjutanti ai lui.

Dupa terminarea întregii ceremonii bisericesci și ungerea (miruirea) suveranului de cătra unu mitropolit, asiedindu-se pe tron, celu de întâiu a fostu înalt. sa c. r. Carolu Ludovicu fratele Mai. Sale alu monarhului nostru, care a felicitatu pe imperatul Alexandru III dându'i man'a, era imperatul ilu sarută cu mare cordialitate. Indata apoi soçi'a sa archiduces'a Maria Teresia infanta de Portugalia mergendu la imperatés'a se sarutara ambele că doue sorori, era imperatul sarută man'a Mariei Teresiei.

Intre multimea de drapelle, stindarte (stéguri) și alte emble triumfali luate în cursulu vécuriloru dela poporale cu care au avutu Russi'a resboie, s'au asiediatu unu numeru considerabile cu asta ocaziune în unele sale mari imperatesci; între acelea s'au numeratu și 63 de stéguri tricolori unguresci luate și duse de cătra trupele Russiei în a. 1849 din Ungari'a după capitularea ostiloru unguresci. Se prea întielege că acestu complimentu de stéguri nici-decum n'a potutu placé la corespondentii magiari cari au fostu și ei în Moscv'a dilele acestea.

Franci'a se incurcă în doue resboie asiatiche dintruodata cu popóra semibarbare, dara destulu de belicóse. Pe insul'a Madagascari au invinsu francesii, era la Tonkin, care se tine de imperiulu Chinei, au fostu ei batuti asia, în cătu a remasu mortu unulu din cei mai buni comandanti de marina, anume Revière și unu altu comandantu fu ranitu de mórte. N'au peritu francesi multi, că-ci au apucatu a se retrage în pozitii tari; au întiepatu inse fórte tare ambițiunea nationale vedindu-se batuti de cătra unu poporu remasu tare în cultura. La scirea acésta camerele votara indata tóta sum'a ceruta de cătra gubernu pentru acelea doue espeditiuni belice.

De altumentrea Franci'a se mai afla din nou în alta agitaziune violenta provocata prin necurmatele frecari dintre prelatii catolici sustinuti și de scaunulu Romei și de alta parte prin majoritatile gubernelor, care sémana că au de scopu a paralisa pentru totdeauna ori-ce influentia a bisericeii asupra poporului. Lupt'a este vechia, prin urmare cunoscuta la tóta lumea; ea inse în locu de a se calma și impaca, devine pe anu ce merge totu mai inversiunata.

(Economic).

Sibiu, 30 Maiu. Timpulu s'a mai îndreptatu; de sambata încóce avurmu dile frumóse și calduróse. Daca va mai tinea asia câteva dile, economii mai potu semená multe de tóte cu câte au întâriatu, anume gradinile se potu cultivá cu bunu folosu. Vegetatiunea se presenta preste totu prea frumosu; după ploile reci și ninsóre la munti n'a urmatu nici-o bruma și asia au fostu crutiate și verdetiurile cele mai delicate de bucatarii, și florile exotice de oparire. (Astadi era ploua).

În lun'a acésta primiramu și scrii dela vreo patru terguri de tíera din diverse tínuturi. Ceea ce ne-a interessatu mai multu din rezultatulu aceloră au fostu pretiurile cu care s'au vendutu vitele. Vorbindu preste totu, acelea pretiuri se potu numi fórte bune; nenorocirea inse este, că ómenii nu prea au ce se vendia. Anume vite cornute mari și mai alesu boi frumosi, precum s'au vedutu totu-deauna din vécuri în Ardealu, au începutu se lipsésca mai în tóte piatiele asia, că d. e. speculantii din Banatu și de airea n'au fostu în stare se cumpere nici $\frac{1}{3}$ din căti boi bețrani le trebeau că se transpórte în susu pentru capitalele tieriloru. Ceea ce pune inse la óresicare mirare pe tóta lumea sunt pretiurile rimatoriloru, care au ajunsu a fi în adeveru fabulóse, ne mai audite nici odinióra. S'au vedutu adeca destui porci de soiu mare, dara neingrasiați, ci luati din campu dela érba și radecini, comparati cu câte 40—50 florini parchi'a, adeca cu pretiuri precum se comparau înainte numai cu puçini ani parchi'a de porci ingrasiați bine.

Caus'a acestoru pretiuri se póte aflá atátu în necunóscerea acestui ramu de economia aici în tíer'a nóstra, cătu și în enormele transporturi atátu de porci vii, cătu și de slanini la B'Pest'a, în Vien'a și mai departe în Germani'a. Noi amu

mai reflectatu pe economii și în alti ani la acestea impregiurari. Asta-data reproducemă mai la vale și unu articlu fórte instructivu în acésta materia după „Curierulu finantiaru“ Nr. 102, din care se póte cunóscere fórte bine excessiv'a importanția, la care au ajunsu comerciulu cu porcii, în care se întorcu pe fiacare anu sute de milióne:

„Comerciulu de rimatori alu Romaniei. Pe cându comerciulu de exportaziune alu porciiloru din Romani'a slabescé sau stationé dia din caus'a scanelorulu ce întâmpina comerciintii nostrii la fruntarie; elu infloresce din contra dilnicu în Austro-Ungari'a. Acésta tíera împórta anualu sume însemnate de rimatori, parte din Serbi'a și Romani'a și parte din alte tíeri, pentru a'i espedá apoi în Germani'a cu pretiuri fórte avantajóse.

Dupa raportele dlui A. Fara, consulu generalu alu Romaniei la Pest'a, în anulu 1881 importulu totalu de rimatori în Ungari'a a fostu de 673,561 capete — valóre 40.314.880 fl. — contra 474,820 capete în 1880 și 379.440 în 1879. Din acestia s'au exportatu pentru Vien'a, Boemi'a, Germani'a etc. 460,972 capete în valóre de 28.627,875 fl. și s'au trimisu în laintrulu tierii 154,677 capete, remanendu unu stock*) la Budapest'a de 60,092 capete.

La importaziunea Ungariei prin Steinbruch, Romani'a a contribuitu în 1881 cu 103,964 capete și Serbi'a cu 114.662; în totalu 219,626 rimatori, din care s'au exportatu pentru Germani'a de sudu 161,936 capete rimatori.

Aceste cifre ne dovedescu în destulu, căta dreptate amu avutu noi, cându amu indemnatu inca din anulu trecut pe comerciintii nostrii se si espediedie directu pentru Germani'a și celelalte tíeri consumatóre rimatorii lor, fara a mai recurge la midiuocirea Ungariei.

Germani'a și Belgi'a ofere pentru acestu articlu mari debusiuri, din care ungurii tragu cele mai frumóse profite; ei cumpara produsele nóstre, le espedé dia în strainatate, și retinu pe sém'a lor pretiulu mijlocirei, care ar remauea în pungile nóstre, daca amu intrá noi directu în relatii cu piatiele germane și belgiane.

Adi totu exportulu nostru de rimatori se face prin Steinbruch.

Neavendu creatu inca unu tégur în tíera, alergamu pe acea mare piatía, unde suntemu espusi la cele mai mari sicane din partea auctoritatiloru sanitare și unde comerciintii unguri speculé dia în modulu celu mai revoltatoriu asupra pretiului vitelor.

Punemu din nou aceste fapte în vederea comerciintiloru nostrii, și atragemu cea mai seriósa atenziune a ministrului nostru de comerciú și a consiliului seu superioru asupra necessitatii de a se infintia unu tégur internationalu de rimatori în Mehedinti. Cu acésta totu sau cea mai mare parte din exportulu de rimatori serbi și bulgari s'ar face prin Romani'a, unde cumparatorii straini aru veni voiosi, în locu de a merge la Steinbruch, marele tégur internationalu de adi.

Tíer'a n'ar potea decátu se traga reale folóse și productiunea rimatoriloru nostrii se si ia în curendu aventu.

Responsuri de ale Redactiunii.

Precum alte redactiuni, asia și noi ne vedemu siliti a mai rogá odata pe domni corespondenti și respective a le face cunoscutu:

1. Că articlii nesubscrisi, însoçit de scrisori nesubscrise, anonime, se considera că proba de neîncredere și chiaru că insulta, totuodata că semnu de frica mare, prin urmare unele că acelea se arunca în focu.

2. Multi articlii și corespondentie s'aru publicá, întregi sau în parte, dacă nu aru fi scrise atátu de reu, nelegibilu, în cătu nici-unu tipografu nu le póte citi, era persóne care se si strice ochii cu decopiarea lor, nu se afla fara plata.

La unele epistole numele și connumele este scrisu atátu de incurcatu, în cătu ti s'ar pareá că e mai multu arabescé și s'ar cere se fi mare paleografu că se le poti descifrá. Asia de ex. stá de înaintea nóstra o scrisóre din Bucuresci 30 Aprile st. v. în care ni se ceru unele documente istorice; ne pare inse fórte reu, că numai silab'a din urma pol se póte descifrá, prin urmare nu scimu cui si ce se respundemu. Nu e bine că se imitam în scrierea numelor pe cei mari ai pámentului, cari se subscriu inadinsu asia, că se nu le póta fi imitata man'a; pe aceia inse i cunóscere lumea, era pe noi cei mici ne cunóscu numai cei de o sémă cu noi și cei din apropiare.

3. Corespondentie care se ocupa numai de cause personale și de certe locali ori familiare, sau nu se publica nicidecum, sau numai pe langa platirea de taxa introdusa la tóte diariile sub titlu de „Locu deschisu“ și de „Insertiuni și reclame“, la care se computa de linia garmond câte 5 cri val. austr., inse și acésta numai pe col. 4-a sau în suplementu, spre a crutiá pe majoritatea lectoriloru, cari ceru cu totulu altu ceva dela diariile politice.

Se întielege, că chiaru și asia legea pressei și codicele penale trebe se se tína înainte ochiloru cu atátu mai virtosu, că processele de calumnia sunt multu mai urite decátu ori-care altele.

Transilvani'a. Fói'a asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu Nrii 9 și 10 pe lun'a Maiu coprinde: Biografi'a episcopului Dionisiu Romano. Notitie despre unu ABCdariu și alte scrieri romanesci din secol. 17 și 18. Dissertatiune a preotului J. Butnariu. Protocolulu siediintii din 25 Aprile a. c. Lista de colecta dela Desiu. Bibliografia. Nrii 11 et 12 pe Juniu voru apareá cătu mai curendu. Pretiulu „Transilvaniei“ 2 fl. sau 6 franci.

Pretiurile cerealeloru

și altoru obiecte de traiu au fostu la

29 Maiu st. n. în Sibiu:

Grâu, după cualitati	1 hectolitru fl.	6.70—7.50
Grâu, amestecat	1 „	5.50—6.30
Secara	1 „	5.80—6—
Papusiou	1 „	5.10—5.50
Ordiu	1 „	5.—6.—
Ovesu	1 „	2.50—2.90
Cartofi	1 „	1.60—2.40
Mazare	1 „	8. 10.—
Linte	1 „	10—11—
Fasole	1 „	5.—6.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	74.—76.—
Untura (unsóre topita)	50 „	76—78
Carne de vita	1 „	42—44
Oua de 10	„	—20

Cursuri de Bucuresci în Lei noi (franci).

26 Maiu st. n. 1883.

Fonduri de Statu:

Banca Nationala (500 l.)	„	312.60
Societatea „Dacia-Romania“ (300 l.)	„	404.—
Banca Romaniei (500 l.)	„	203.—
Soc. cred. mob. rom. (500 l.)	„	—
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (l. 500)	„	—
Rent'a romana 1875 5%	„	1. 90.—
Rent'a romana amort. 5%	„	97.—
Rent'a romana (Ruralu conv.) 6%	„	99.—
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%	„	—

Valori felurite:

Creditu fonciaru ruralu 7%	„	104.—
Creditu fonciaru ruralu 5%	„	91.—
Creditu fonciaru urbanu 7%	„	100.—
Creditu fonciaru urbanu 6%	„	92.—
Creditu fonciaru urbanu 5%	„	88.—
Obligatiunile Casei Pens.	„	222.—

Subscriptione

(161)

la 300 actiuni de câte 100 fl. ale societatiei anonime „FURNIC'A“, cassa de economii în Fagarasiu.

Spre a multimi un'a din cele mai simtite trebuintie a le populatiunei din Tíer'a-Oltului, subsemnatiei ne-amu constituitu în sensulu §. 150 alu legii comerciale, într'unu comitetu, că se infintiamu în Fagarasiu unu institutu de bani. Éta programulu întreprinderii nóstre. Numele societatiei este *Furnic'a* cassa de economii în Fagarasiu. Scopulu ei este a dá imprumuturi și a primi depuneri spre fructificare, și prin acésta a contribui la desvoltarea economica a populatiunei rurale din comitatulu Fagarasiului. Capitalulu socialu este de 30,000 fl. impartitu în 300 actiuni, de câte 100 fl. Societatea se infintie dia pe timpu nedeterminatu. La subscrierea capitalului se platescu 10% de fia-care actiune, 20% se voru plati în 30 dile dela tñnera adunarei generale constituante, restulu cându se va cere prin directiunea societatiei.

Invitam deci prin acésta la subscrierea capitalului socialu. Subscriptionea se face în diu'a de 31 Maiu a. c. st. n. în Fagarasiu la comitetulu subsemnatu piat'a Fagarasiului Nr. 558 dela 8—12 óre înainte și dela 3—6 óre d. m., și în Sibiu la „Albina“ institutu de creditu și de economii în órele de birou (dela 8 pãna la 2 óre). Cându rezultatulu subscriptionii aru întrece numerulu fic-satu de actiuni, se va face o reductiune proportionata. În fine se adauge, cum-cà pentru ratele de actiuni platite înainte de terminu, societatea bonifica 5% interesse actionariloru sei.

Fagarasiu, 24 Maiu 1883.

Comitetulu pentru fondarea societatiei „Furnic'a“ cass'a de economii în Fagarasiu:

Alexandru Micu m. p., vicariu foraneu arhiepiscopescu.	Joanu Romanu m. p., advocatu în Fagarasiu.
Basilu Stanciu m. p., capitanu c. r. în pensiune în Vistea inferióre.	Ilariu Duvlea m. p., advocatu în Fagarasiu.
Nicolau Cosgarea m. p., capitanu c. r. în pensiune în Fagarasiu.	Visarionu Romanu m. p., directoru escutivulu alu institutulu „Albin'a“ în Sibiu.

Nr. 352/1883.

(162) 1—2

Publicare de licitatiune.

În 23 Juniu a. c. st. n. la 11 óre a. m. se va tíne în cancelari'a subscrierulu comitetu (strad'a urezului Nr. 6) licitatiune minuendo pentru edificarea unei scóle elementare cu 4 clase la Tohanulu vechiu, comitatulu Fagarasiului.

Acésta se aduce la cunóscinti'a publica cu adosulu, că fia-care licitante e obligatu a depune 5% a sumei de esclamaré de 8734 fl. 96 cr. v. a.

Oferte în scrisu proviedute cu vadiu se primescu pãna la începerea licitatiunei.

Planulu, preliminarulu și conditionile de cladi se potu vedea în totu timpulu în susnumit'a cancelaria. Sibiu, în 28 Maiu 1883.

Comitetulu administrativu de fondulu scolasticu alu fostiloru granitieri din regimentulu I romanu.

Editoru și redactoru responsabile: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.